

Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
NILSE WAHLA
přednesené dne 13. září 2017¹

Věc C-419/16

Sabine Simma Federspiel
proti
Provincia autonoma di Bolzano
Equitalia Nord SpA

[žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunale di Bolzano/Landesgericht Bozen (okresní soud ve městě Bolzano, Itálie)]

„Svoboda usazování – Volný pohyb služeb – Lékaři – Směrnice 75/363/EHS – Vzájemné uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci v lékařství – Získání titulu odborného lékaře – Odměna po dobu odborné přípravy – Povinnost pracovat ve veřejném zdravotnickém zařízení po dobu alespoň 5 let v období 10 let po získání kvalifikace – Články 45 a 49 SFEU – Pojem „omezení“ – Odůvodnění – Proporcionalita“

I. Úvod

1. Předmětem projednávané věci je spor mezi S. Simma Federspiel (dále jen „S. Federspiel“) a Provincia Autonoma di Bolzano (autonomní provincie Bolzano, Itálie; dále jen „provincie“) ohledně vrácení částky 68 515,24 eura spolu s úrokem v zákonné výši.

2. Sabine Simma Federspiel získala od provincie stipendium na řádné denní studium v rámci odborné lékařské přípravy na Univerzitě v Innsbrucku v Rakousku. Aby mohla S. Federspiel využít zmíněného stipendia pro účely své odborné přípravy na povolání v oboru neurologie a psychiatrie, musela podepsat prohlášení v tom smyslu, že po ukončení odborné přípravy v Rakousku bude nejméně pět let pracovat ve veřejném zdravotnickém zařízení v provincii. Vzala také na vědomí, že v případě nedodržení uvedeného závazku bude provincie oprávněna požadovat vrácení až 70 % vyplaceného stipendia.

3. V uvedeném kontextu vyvstává otázka, zda unijní právo brání ustanovení vnitrostátního práva, které podmiňuje poskytnutí stipendia na odbornou lékařskou přípravu pěti lety práce ve veřejném zdravotnickém zařízení provincie, a v případě nedodržení uvedeného závazku stanoví povinnost vrátit část obdrženého stipendia. Konkrétněji se předkládající soud táže Soudního dvora, zda je uvedená podmínka slučitelná jednak se směrnicí 75/363/EHS² a jednak s článkem 45 SFEU.

¹ – Původní jazyk: angličtina.

² – Směrnice Rady ze dne 16. června 1975 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se činnosti lékařů (Úř. věst. 1975, L 167, s. 14), ve znění směrnice Rady 82/76/EHS ze dne 26. ledna 1982, kterou se mění směrnice 75/362/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci v oboru lékařství, která zahrnuje opatření určená k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb, jakož i směrnice 75/363 (Úř. věst. 1982, L 43, s. 21).

4. V tomto ohledu dává projednávaná věc Soudnímu dvoru příležitost vymezit limity povinností vyplývajících z uvedené směrnice a znovu se zaměřit na otázku, co představuje omezení základních svobod zakotvených ve Smlouvách.

II. Právní rámec

A. Právo Evropské unie

5. Směrnice 75/363 koordinuje právní a správní předpisy týkající se činnosti lékařů. Stanoví standardy, jež jsou členské státy povinny dodržovat při organizování odborné lékařské přípravy na svém území.

6. V prvním bodě odůvodnění směrnice 75/363 je uvedeno, že za účelem dosažení vzájemného uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci v oboru lékařství podle směrnice 75/362³ lze s ohledem srovnatelnou povahu kurzů odborné přípravy v členských státech omezit koordinaci v této oblasti na požadavek na dodržování minimálních standardů, jež poté ponechávají členským státům volnou ruku při organizaci vzdělávání.

7. V druhém bodě odůvodnění se vyjasňuje, že k zajištění vzájemného uznávání dosažené kvalifikace v oboru lékařství a s cílem postavit všechny zástupce lékařského povolání, kteří jsou státními příslušníky členských států, uvnitř Unie na stejnou úroveň se jeví jako nezbytná určitá koordinace podmínek odborné přípravy odborných lékařů. V tomto smyslu je ve stejném bodě odůvodnění vysvětleno, že z tohoto důvodu je vhodné stanovit určitá minimální kritéria týkající se přístupu ke specializované odborné přípravě, její minimální délky, způsobu výuky a místa, kde se má uskutečnit, a rovněž kontroly, která se na odbornou přípravu mají vztahovat. Dále je ve zmíněném bodě odůvodnění uvedeno, že se tato kritéria týkají pouze odborností, které jsou společné všem členským státům nebo dvěma a více členským státům.

8. Článek 1 směrnice 75/363 stanoví požadavky, jež mají členské státy uložit osobám, které usilují o přístup k lékařskému povolání nebo o jeho výkon.

9. Článek 2 směrnice stanoví minimální požadavky, které musí splňovat odborná lékařská příprava. Konkrétněji, odstavec 1 uvedeného článku stanoví:

„Členské státy dbají, aby odborná příprava vedoucí k získání diplomu, osvědčení nebo jiného dokladu o dosažené kvalifikaci v odborném lékařství splňovala alespoň tyto podmínky:

- a) zahrnuje řádné ukončení a potvrzení šestiletého studia v rámci oboru odborné přípravy podle článku 1;
- b) zahrnuje teoretickou a praktickou výuku;
- c) jedná se o řádné denní studium pod kontrolou příslušných orgánů nebo subjektů v souladu s bodem 1 přílohy;
- d) probíhá ve vysokoškolském středisku, ve fakultní nemocnici nebo popřípadě v zařízení zdravotní péče schváleném k tomuto účelu příslušnými orgány nebo subjekty;
- e) zahrnuje osobní účast lékaře uchazeče o odborné vzdělání na činnosti a povinnostech dotyčných zařízení.“ *(neoficiální překlad)*

3 – Směrnice Rady ze dne 16. června 1975 o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci v oboru lékařství, která zahrnuje opatření určená k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb (Úř. věst. 1975, L 167, s. 1).

10. Příloha, jež byla do směrnice 75/363 doplněna směrnicí 82/76, se týká charakteristik řádné a rozvolněné odborné přípravy odborných lékařů. Stanoví:

„1. Řádná odborná příprava odborných lékařů Tato odborná příprava probíhá na zvláštních místech schválených příslušnými orgány. Zahrnuje účast na veškerých lékařských činnostech oddělení, kde odborná příprava probíhá, včetně služeb, aby uchazeč o odborné vzdělání věnoval této praktické a teoretické výuce svou veškerou profesionální činnost během celého pracovního týdne a po celý rok v souladu s pravidly stanovenými příslušnými orgány. Z tohoto důvodu je výkon této činnosti přiměřeně odměňován. [...]“

11. Směrnice 75/363 byla nahrazena směrnicí 93/16/EHS⁴, která slučuje některé směrnice v oblasti volného pohybu lékařů. Uvedeným předpisem nebyly zavedeny žádné věcné změny relevantních ustanovení pro účely projednávané věci.

B. Vnitrostátní právní úprava

12. Článek 1 Legge provinciale 3 gennaio 1986 (provinční zákon č. 1/1986, dále jen „napadený akt“)⁵ stanoví:

„1. Vzhledem k tomu, že v [provincii] neexistuje možnost získat odbornou lékařskou kvalifikaci, je příslušný provinční ministr po předchozím schválení provinční radou oprávněn uzavřít s italskými univerzitami a příslušnými rakouskými veřejnými orgány, v souladu s právní řádem dotčeného státu v konkrétní oblasti, vhodné dohody týkající se vytvoření dalších míst pro odbornou lékařskou přípravu, nicméně s ohledem na platné státní a provinční právní předpisy.

2. Dohoda uzavřená na základě předchozího odstavce s rakouskými veřejnými orgány může stanovit, že provincie případně zaplatí těmto orgánům částku nepřesahující maximální výši stipendia stanovenou v článku 3, pokud tyto orgány zaplatí uchazeči o odborné vzdělání odpovídající odměnu.“

13. Článek 2 odst. 1 napadeného aktu stanoví:

„Počet odborných lékařů pro účely potřeb provinčního zdravotnictví stanoví pro každý obor provinční rada v souladu s cíli provinčního zdravotního plánu, po konzultaci s Ordine dei medici (lékařskou asociací) a Consiglio provinciale di sanità (provinční zdravotní radou).“

14. Článek 3 napadeného aktu stanoví:

„1. Provinční rada je oprávněna vyhlášovat výběrová řízení na poskytnutí stipendií na odbornou přípravu pro lékaře s bydlištěm v [provincii], kteří mají povolení k výkonu povolání lékaře, a to s cílem získat kvalifikaci v oboru s jejich nedostatkem uvedeném v článku 2. [...]“

2. K poskytnutí stipendií podle předchozího odstavce dochází na základě příslušného seznamu kvalifikací vytvořeného na základě kritérií, která stanoví usnesením provinční rada. [...]“

3. Výše stipendia na odbornou přípravu je stanovena v oznámení o výběrovém řízení a nemůže být vyšší než nástupní plat asistenta v odborné přípravě personálu zdravotnických služeb.

4 – Směrnice Rady ze dne 5. dubna 1993 o usnadnění volného pohybu lékařů a vzájemného uznávání jejich diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci (Úř. věst. 1993, L 165, s. 1; Zvl. vyd. 06/02, s. 86).

5 – N. 1. (B. U. 14 gennaio 1986, n. 2).

4. Osoby, jimž bude poskytnuto stipendium na odbornou přípravu, podstoupí odbornou přípravu v nemocnicích stanovených v oznámení o výběrovém řízení.

[...]"

15. Článek 7 napadeného aktu stanoví:

- „1. Příjemci uvedení v článku 3 nebo čl. 6 odst. 1 a 2 tohoto zákona se musí zavázat k výkonu práce ve veřejném zdravotnickém zařízení v [provincii] po dobu, kterou stanoví předpisem provinční rada. Tato doba nesmí být kratší než 5 let a musí být vykonána během období, které stanoví tento předpis.
2. V případě úplného nebo částečného nesplnění povinnosti uvedené v předchozím odstavci musí být část stipendia na odbornou přípravu nebo finančního příspěvku vrácena, a to spolu s úroky v zákonné výši. Část, která má být vrácena, bude stanovena usnesením provinční rady na základě předpisu a nesmí být vyšší než 70 % stipendia nebo příspěvku.“

16. Prováděcí předpis k článku 7 napadeného aktu, a to vyhláška předsedy provinční rady č. 6/1988⁶, stanoví:

- „1. Příjemci stipendia na odbornou přípravu nebo příspěvku uvedení v článku 3 a čl. 6 odst. 1 a 2 provinčního zákona č. 1 ze dne 3. ledna 1986 se musí zavázat k 5 letům výkonu práce ve veřejném zdravotnickém zařízení v [provincii], případně na základě smlouvy, a to v období 10 let od získání kvalifikace pro daný obor nebo dokončení odborné přípravy.
2. Vyplácení stipendií a příspěvků podléhá předložení příslušného prohlášení uchazeče na příslušném formuláři s ověřeným podpisem, obsahujícím závazek splnit podmínku uvedenou v odstavci 1.
3. Příjemci mají povinnost:
- a) vrátit až 70 % celkové výše stipendia nebo příspěvku v případě úplného nesplnění závazku uvedeného v odstavci 1;
- b) vrátit až 14 % celkové výše stipendia nebo příspěvku za každý rok nebo část roku delší než šest měsíců, kdy příjemce nevykonával danou práci, až do výše pěti let, v případě částečného nesplnění tohoto závazku.
4. Úplné nebo částečné nesplnění závazku uvedeného v odstavci 1 určí usnesením provinční rada na návrh příslušného provinčního ministra, který určí výši stipendia nebo příspěvku, která má být vrácena, a to v mezích stanovených v odstavci 3, s ohledem na případné odůvodnění uvedené dotčenou osobou.
5. Nesplnění závazku uvedeného v odstavci 1 není dáno, pokud dotčená osoba prokáže, že podala žádost o přijetí do veřejného zdravotnického zařízení v [provincii] a zúčastnila se příslušných výběrových řízení, přičemž uspěla, nebo byla zařazena na seznam uchazečů, ale poté nebyla vyzvána k nástupu do práce v takovém zařízení.
6. Částky splatné na základě usnesení provinční rady uvedené v odstavci 4 jsou vymáhány na základě příkazu předsedy provinční rady v souladu s královskou vyhláškou č. 639 ze dne 14. dubna 1910.“

⁶ – Decreto del Presidente della giunta provinciale 29 marzo 1988, n. 6.

III. Skutkový stav, původní řízení a předběžné otázky

17. Sabine Simma Federspiel je italská občanka, jež obdržela od provincie stipendium pro účely odborné přípravy na Univerzitě v Innsbrucku (Rakousko) v letech 1992 až 2000, aby zde získala kvalifikaci odborného lékaře v oborech neurologie a psychiatrie.

18. Vzhledem k tomu, že v provincii neexistuje žádná lékařská fakulta zajišťující takovou odbornou přípravu, podepsala provincie na základě napadeného aktu dohody, mimo jiné s italskými univerzitami a rakouskými veřejnými orgány, a to s cílem vytvořit další místa pro odbornou lékařskou přípravu v uvedených zemích. Provincie zmíněná místa dotuje ve formě stipendií. Podmínkou poskytnutí stipendia ze strany provincie je závazek daného lékaře pracovat po získání dané kvalifikace (nebo případně učinit v tomto směru potřebné kroky) po určitou dobu ve veřejném zdravotnickém zařízení provincie.

19. Dne 21. prosince 1992 podepsala S. Federspiel prohlášení, ve kterém se zavázala, že v období 10 let po získání odborné kvalifikace bude po dobu 5 let pracovat ve veřejném zdravotnickém zařízení provincie. Pokud by uvedený závazek nesplnila, byla by dle podmínek zmíněného prohlášení povinna vrátit až 70 % stipendia. Pokud by závazek nesplnila jen zčásti, byla by povinna vrátit až 14 % stipendia za každý rok či část roku přesahující šest měsíců, kdy nevykonávala uvedenou práci.

20. Po získání kvalifikace na Univerzitě v Innsbrucku v roce 2000 se S. Federspiel přestěhovala do města Bregenz v Rakousku, kde od té doby vykonává své povolání.

21. Dne 20. února 2013 vyzval příslušný správní orgán provincie S. Federspiel, aby předložila osvědčení dokládající výkon povolání v provincii v souladu s prohlášením podepsaným v roce 1992. Podpůrně byla vyzvána, aby doložila, že požádala o zaměstnání ve veřejném zdravotnickém zařízení provincie a této žádosti bylo vyhověno, nebo že byla zařazena na seznam uchazečů, ale nebyla vyzvána k nástupu do práce v takovém zařízení.

22. V odpovědi na uvedenou žádost informovala S. Federspiel provincii, že po dokončení odborné lékařské přípravy nevykonávala lékařské povolání ve veřejném zdravotnickém zařízení provincie.

23. Na základě vyhlášky Assessore (ministra) provinční rady č. 259/23.5 ze dne 5. srpna 2013 (dále jen „vyhláška“) ji příslušný správní orgán provincie vyzval, aby vrátila 70 % vyplaceného stipendia, tedy jistinu ve výši 68 515,24 eura, společně s úroky ve výši 51 418,63 eura. Jinými slovy, byla vyzvána k úhradě celkové částky ve výši 119 933,87 eura.

24. Sabine Simma Federspiel se u předkládajícího soudu domáhá zrušení zmíněné vyhlášky z důvodu její neslučitelnosti s unijním právem.

25. Předkládající soud, který má v tomto směru pochybnosti, se rozhodl přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Musí být čl. 2 odst. 1 písm. c) [směrnice 75/363], ve znění [směrnice 82/76], a příloha, na kterou se v tomto ustanovení odkazuje, vykládány v tom smyslu, že brání ustanovení vnitrostátního práva, jako je ustanovení použitelné v původním řízení, které podmiňuje vyplacení odměny určené lékařům během jejich odborné přípravy předložením prohlášení o závazku lékaře, který je příjemcem dané odměny, pracovat po dobu alespoň 5 let ve veřejném zdravotnickém zařízení v [provincii], a to v období 10 let ode dne dokončení odborné přípravy, a které v případě nesplnění této povinnosti v celém rozsahu výslovně umožňuje [provincii], tedy subjektu, který financuje uvedenou odměnu, dosáhnout vrácení částky do výše 70 % poskytnutého příspěvku, spolu s úroky v zákonné výši vypočtenými od okamžiku, kdy správní orgán zaplatil jednotlivé splátky?

2) V případě záporné odpovědi na první otázku, brání zásada volného pohybu pracovníků uvedená v článku 45 SFEU takovému ustanovení vnitrostátního práva, jako je ustanovení použitelné v původním řízení, které podmiňuje vyplácení odměny určené lékařům během jejich odborné přípravy předložením prohlášení o závazku lékaře, který je příjemcem dané odměny, pracovat po dobu alespoň 5 let ve veřejném zdravotnickém zařízení v [provincii], a to v období 10 let ode dne dokončení odborné přípravy, a které v případě nesplnění této povinnosti v celém rozsahu výslovně umožňuje [provincii], tedy subjektu, který financuje uvedenou odměnu, dosáhnout vrácení částky do výše 70 % poskytnutého příspěvku, spolu s úroky v zákonné výši vypočtenými od okamžiku, kdy správní orgán zaplatil jednotlivé splátky?“

26. Písemná vyjádření předložily S. Federspiel, provincie a Komise, přičemž všechny uvedené zúčastněné strany přednesly rovněž ústní vyjádření na jednání konaném dne 15. června 2017.

IV. Analýza

A. Kontext

27. V provincii není žádná lékařská fakulta, která by mohla zajistit odbornou přípravu nezbytnou k zajištění odpovídajícího lékařského personálu a odborných znalostí v dané dvojjazyčné (italské a německé) provincii. Z tohoto důvodu financuje provincie odbornou přípravu v jiných provinciích v Itálii, Německu a Rakousku. Díky finančním prostředkům poskytnutým provincií byla vytvořena další místa, mimo jiné na univerzitě v Innsbrucku, jež mohou lékaři, kterým provincie poskytla stipendium, využít k absolvování odborné přípravy na dané univerzitě.

28. Stipendia poskytnutá provincií však podléhají podmínce. Příjemce stipendia je totiž povinen pracovat (nebo případně učinit v tomto směru nezbytné kroky) po dobu alespoň 5 let ve veřejném zdravotnickém zařízení provincie, a to v období 10 let po dokončení odborné přípravy nabízené provincií. Kromě toho, pokud daná osoba neučiní nezbytné kroky k získání takového zaměstnání v provincii, je provincie jako subjekt financující danou odměnu oprávněna požadovat vrácení až 70 % částky vyplaceného stipendia, společně s úroky v zákonné výši vypočtenými od okamžiku, kdy správní orgán uhradil každou jednotlivou splátku stipendia (dále jen „dotčená podmínka“).

29. Uvedená podmínka – a její slučitelnost se sekundárním právem (první otázka) a primárním právem (druhá otázka) – je středobodem projednávané věci.

30. Jak vysvětlím v dalším textu, dotčená podmínka je slučitelná s unijním právem.

B. K první předběžné otázce

31. Předmětem první otázky vnitrostátního soudu je, zda směrnice 75/363 brání ustanovení vnitrostátního práva, které stanoví dotčenou podmínku pro poskytnutí stipendia na odbornou lékařskou přípravu.

32. Mám za to, že S. Federspiel se nemůže směrnice 75/363 dovolávat. Abych vysvětlil, proč tomu tak je, musím připomenout důvody pro přijetí uvedené směrnice a její systematiku.

1. Důvody směrnice 75/363: vzájemné uznávání kvalifikací k zajištění volného pohybu lékařů

33. Cílem směrnice 75/363 – a směrnice, kterou byla nahrazena, tedy směrnice 93/16 – je zajistit vzájemné uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci v oboru lékařství v Evropské unii. Za účelem dosažení uvedeného cíle upravuje koordinaci a minimální harmonizaci právní úpravy členských států v této oblasti. Konkrétně směřuje k harmonizaci podmínek odborné přípravy a přístupu k různým lékařským oborům za účelem vzájemného uznávání dosažené kvalifikace v odborném lékařství.

34. Jednoduše řečeno, směrnice stanoví určitá pravidla, která jsou členské státy povinny zachovávat při organizaci svých programů odborné lékařské přípravy.

35. Pokud jde o odborné lékařství v oborech spadajících do oblasti působnosti směrnice⁷, článek 2 směrnice stanoví kritéria, pokud jde o přístup k odborné přípravě, její minimální délku, způsob výuky a místo, kde se má uskutečnit, jakož i kontrolu, která se na odbornou přípravu musí vztahovat.

36. Cílem uvedených kritérií je zajistit, aby i bez úplné harmonizace programů odborné přípravy bylo možné vzájemné uznávání kvalifikací a aby státní příslušníci států Evropské unie měli v Evropské unii rovné postavení, pokud jde o odbornou kvalifikaci v oblasti lékařství⁸. Cílem směrnice je tedy usnadnit volný pohyb státních příslušníků států Evropské unie, kteří vykonávají lékařské povolání. Jinými slovy, jedná se o prostředek posílení svobody usazování a volného pohybu služeb v oblasti lékařství.

37. Za tímto konkrétním účelem popisuje příloha směrnice charakteristiky řádné odborné přípravy lékařů. V uvedeném kontextu je pak stanovena obecná povinnost poskytnout „přiměřenou odměnu“. Zmíněná povinnost představuje logický důsledek cíle, podle něhož má být odborná příprava vykonávána na plný úvazek (tedy v denním studiu). Podle přílohy je uchazeč o odborné vzdělání povinen věnovat praktické a teoretické výuce svou veškerou profesionální činnost během celého pracovního týdne a po celý rok.

38. To by zjevně nebylo možné bez přiměřené odměny.

39. Jak rozhodl Soudní dvůr, povinnost poskytnout přiměřenou odměnu za odbornou přípravu stanovená směrnicí 75/363 je nezbytná k tomu, aby se předešlo situaci, kdy je uchazeč během neplacené odborné přípravy nucen najít si další zaměstnání, kterým takovou odbornou přípravu zaplatí, a kdy tak bude ohrožena kvalita takové přípravy⁹. V tomto smyslu přiměřená odměna představuje nezbytný předpoklad pro vzájemné uznávání odborné kvalifikace v členských státech¹⁰.

40. Soudní dvůr na druhou stranu rovněž uznal, že směrnice 75/363 nestanoví, který subjekt má odměnu hradit, co představuje „přiměřenou“ odměnu, ani způsob stanovení výše takové odměny¹¹. Vzhledem k tomu, že směrnice k těmto otázkám mlčí, mají členské státy v tomto směru široký prostor pro uvážení.

41. Konkrétně Soudní dvůr rozhodl, že směrnice 75/363 stanoví jasnou a nepodmíněnou povinnost členských států hradit během odborné lékařské přípravy odměnu. Podmínky vyplácení takové odměny však ponechává na uvážení členského státu¹².

7 – Neurologie a psychiatrie spadají do oblasti působnosti směrnice 75/363 podle článku 7 směrnice 75/362.

8 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. února 1999, Carbonari a další, C-131/97, EU:C:1999:98, bod 38.

9 – Viz rozsudek ze dne 25. února 1999, Carbonari a další, C-131/97, EU:C:1999:98, bod 40.

10 – Viz rozsudky ze dne 25. února 1999, Carbonari a další, C-131/97, EU:C:1999:98, body 42 a 43, a ze dne 3. října 2000, Gozza a další, C-371/97, EU:C:2000:526, bod 34.

11 – V tomto smyslu viz rozsudek ze dne 25. února 1999, Carbonari a další, C-131/97, EU:C:1999:98, bod 45, a ze dne 3. října 2000, Gozza a další, C-371/97, EU:C:2000:526, bod 36.

12 – Viz rozsudek ze dne 25. února 1999, Carbonari a další, C-131/97, EU:C:1999:98, body 44 a 45. Rovněž viz rozsudek ze dne 3. října 2000, Gozza a další, C-371/97, EU:C:2000:526, bod 34.

42. To mě přivádí k projednávané věci.

2. Kprojednávané věci

43. Pochybnosti na straně předkládajícího soudu ohledně slučitelnosti dotčené podmínky se směrnicí 75/363 vyvstávají ze skutečnosti, že stipendium nabízené provincií na řádnou odbornou lékařskou přípravu na univerzitě v Innsbrucku podléhá následující podmínce: pokud příjemce stipendia nesplní svůj závazek pracovat po dobu alespoň 5 let ve veřejném zdravotnickém zařízení provincie, a to v období 10 let ode dne dokončení odborné přípravy, je provincie oprávněna domáhat se vrácení 70 % částky stipendia. V tomto smyslu lze argumentovat tím, že uvedených 70 % částky představuje půjčku, již je lékař povinen splatit po dokončení programu odborné přípravy. Z tohoto hlediska lze dále argumentovat tím, že poskytnuté stipendium neodpovídá požadavku na „přiměřenou“ odměnu za řádnou odbornou přípravu stanovenou směrnicí 75/363.

44. Uvedený závěr však vychází z nesprávné úvahy.

45. Nejprve je třeba uvést, že S. Federspiel podstoupila odbornou lékařskou přípravu na Univerzitě v Innsbrucku v Rakousku. Tuto možnost získala na základě dohody mezi provincií a spolkovou zemí Tyrolsko. Podle uvedené dohody byla na univerzitě v Innsbrucku vytvořena další místa pro studenty. Tato místa byla přitom vyhrazena pro lékaře, kterým provincie poskytla stipendium na absolvování odborné přípravy na univerzitě.

46. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že provincie hradila dané stipendium univerzitní nemocnici v Innsbrucku. Příslušné platby byly tedy S. Federspiel hrazeny univerzitní nemocnicí a následně byly této nemocnici nahrazeny provincií. Na jednání bylo dále potvrzeno, že náklady na odbornou přípravu sdílely univerzita v Innsbrucku a provincie – S. Federspiel na jednání uznala, že provincie přispívala přibližně 39 % celkové roční částky nákladů odborné přípravy. Zbývající část nesla Univerzita v Innsbrucku.

47. Jak již bylo uvedeno výše, směrnice 75/363 stanoví pravidla, jež jsou členské státy povinny dodržovat při organizování odborné lékařské přípravy na svém území. Účelem uvedených pravidel je zajistit, aby takto získaná kvalifikace mohla být uznána v jiných členských státech. Ze zjevných důvodů může kroky nezbytné ke splnění povinností vyplývajících ze směrnice učinit pouze členský stát, v němž se odborná příprava uskutečňuje, jelikož členské státy nemají žádnou pravomoc ohledně organizace odborné přípravy v jiných členských státech.

48. Ve směrnici nespátřuji žádnou oporu pro tvrzení, že upravuje i případné dohody mezi členskými státy (nebo mezi členskými státy a třetími zeměmi, jak tomu bylo v případě dohod mezi Itálií a Rakouskem do roku 1995), pokud jde o přístup k odborné lékařské přípravě v jiném státě a finanční režim takové spolupráce.

49. K zachování vnitřní konzistentnosti systému koordinace zřízeného směrnicí 75/363 musí povinnost zajistit, aby uchazečům byla během odborné přípravy vyplácena přiměřená odměna, stanovenou přílohou směrnice, nést členský stát, ve kterém je taková odborná příprava uskutečňována.

50. V projednávané věci je takovým členským státem – po přistoupení Rakouska k tehdejšímu Evropskému společenství v roce 1995 – právě Rakousko.

51. Jak poukázal Soudní dvůr, odměna vyžadovaná směrnicí je vyplácena za vykonávanou práci. Je určena po dobu odborné lékařské přípravy uchazečům, kteří se podílejí na všech lékařských činnostech oddělení, kde příprava probíhá¹³. Tím – jak již bylo uvedeno výše – je zajištěno, aby takový uchazeč mohl věnovat veškerý svůj čas praktické a teoretické přípravě bez nutnosti dalšího zaměstnání.

52. To je dále předpokladem srovnatelnosti a vzájemného uznávání.

53. Nic ve spise nenaznačuje, že by tomu tak v projednávané věci nebylo. Naopak: všechny zúčastněné strany, které přednesly svá vyjádření, včetně S. Federspiel, se shodují v tom, že odměna, která jí byla vyplácena během odborné přípravy v Rakousku, byla v tomto směru postačující.

54. I kdyby S. Federspiel tvrdila, že odměna, která jí byla vyplácena (ať už provincií nebo univerzitou v Innsbrucku nebo oběma) po dobu odborné přípravy, nebyla přiměřená ve smyslu směrnice 75/363, zůstává skutečností, že členským státem, který je podle směrnice odpovědný za zajištění toho, aby uchazeči byla po dobu odborné přípravy vyplácena přiměřená odměna, je členský stát, kde odborná příprava probíhá.

55. Jinými slovy, směrnice nemůže mít vliv na platnost dotčené podmínky¹⁴.

56. V opačném případě by byla uměle rozšířena oblast působnosti směrnice 75/363 nad rámec toho, co zamýšlel normotvůrce. Je důležité uvést, že – jak objasňuje odůvodnění směrnice 75/363¹⁵ – nebylo zamýšleno, aby směrnice harmonizovala odbornou lékařskou přípravu nad rámec toho, co je nezbytné pro vzájemné uznávání diplomů a osvědčení, ani jí neměl být omezen prostor pro uvážení na straně členských států, pokud jde o stanovení podmínek poskytování odměny za řádnou odbornou přípravu. Rakousko zjevně uvedenou možnost plně využilo ve formě dohody o financování uzavřené s provincií.

57. Je navíc patrně samozřejmé, že za žádných okolností nemůže více členských států sdílet odpovědnost za splnění povinností vyplývajících ze směrnice, jak naznačila Komise na jednání. To platí bez ohledu na konkrétní aspekty ujednání, které má zajistit vyplacení přiměřené odměny uchazeče o odborné vzdělání. Není třeba dodávat, že pokud by členský stát mohl nést odpovědnost za nezajištění toho, aby *jiný* členský stát splnil své závazky vyplývající ze směrnice, mělo by to závažné důsledky pro některé základní zásady unijního práva, včetně přímého účinku a odpovědnosti státu.

58. Mám tedy za to, že na první předběžnou otázku je třeba odpovědět v tom smyslu, že směrnice 75/363 nebrání za takových okolností, jaké jsou dotčeny ve věci projednávané předkládajícím soudem, ustanovení vnitrostátního práva, které podmiňuje výplatu odměny lékařům, kteří podstupují odbornou přípravu, povinností pracovat po dobu alespoň 5 let ve veřejném zdravotnickém zařízení provincie, a to v období 10 let po dokončení odborné přípravy.

59. Nyní obrátím svou pozornost ke druhé otázce, která se týká slučitelnosti dotčené podmínky s primárním právem Evropské unie.

C. Ke druhé předběžné otázce

60. Podstatou druhé předběžné otázky předkládajícího soudu je, zda je dotčená podmínka slučitelná se Smlouvou o FEU. V tomto ohledu poukazuje předkládající soud výslovně na zásadu volného pohybu pracovníků zakotvenou v článku 45 SFEU.

13 – Viz rozsudek ze dne 3. října 2000, Gozza a další, C-371/97, EU:C:2000:526, bod 43.

14 – V tomto ohledu bych měl vyjasnit, že pro účely použití směrnice 75/363 je zcela nepodstatné, zda je uchazeči ve skutečnosti vypláceno stipendium po dobu odborné přípravy přímo provincií nebo univerzitou, kde odborná příprava probíhá (jako je tomu v projednávané věci).

15 – Zejména viz první bod odůvodnění směrnice 75/363.

61. Nejprve je třeba uvést, že podle předkládacího rozhodnutí S. Federspiel pobývá a vykonává povolání ve městě Bregenz (Rakousko). Není však jasné, zda vykonává povolání lékařky v pracovním poměru, nebo jako samostatnou výdělečnou činnost. Jak ovšem správně upozornila Komise, taková informace není podstatná. Analýza vnitrostátních opatření podle článků 45 a 49 SFEU (svoboda usazování) totiž zůstává v obou případech neměnná.

62. Za tímto účelem je nejprve třeba určit, zda dotčená podmínka představuje omezení volného pohybu. Je-li tomu tak, je třeba rozhodnout, zda může být odůvodněná a zda je přiměřená sledovanému cíli.

1. Představuje dotčená podmínka omezení?

63. Obdobně jako předkládající soud vycházejí i zúčastněné strany, které předložily svá vyjádření, z toho, že dotčená podmínka představuje omezení volného pohybu. Neshodují se však v tom, zda je takové omezení odůvodněné.

64. Dotčená podmínka (povinnost pracovat na plný úvazek jako odborný lékař ve veřejném zdravotnickém zařízení provincie po dobu alespoň 5 let v období 10 let následujícím po získání kvalifikace odborného lékaře, nebo vrácení až 70 % obdržené částky spolu s úrokem v zákonné výši) je patrně, na první pohled, zjevným omezením práva volného pohybu na straně dotčeného lékaře.

65. Podle široké, všeobjímající definice používané Soudním dvorem, totiž ustanovení, která státnímu příslušníkovi určitého členského státu brání opustit stát jeho původu za účelem výkonu svého práva na volný pohyb nebo jej od toho odrazují, jsou omezeními této svobody, i když jsou používána nezávisle na státní příslušnosti dotčených pracovníků. Soudní dvůr rovněž doplnil, že článek 45 SFEU omezuje použití vnitrostátní právní úpravy, která narušuje volný pohyb státních příslušníků daného státu, kteří chtějí vykonávat hospodářskou činnost na území jiného členského státu¹⁶.

66. Použití uvedeného kritéria je v projednávané věci patrně jednoduché. Dotčená podmínka sice formálně nebrání lékaři ve výkonu povolání v jiném členském státě, ale po dobu 10 let od ukončení odborné přípravy činí takovou možnost méně přitažlivou. Účelem dotčené podmínky je totiž zajistit, aby příjemci stipendia dodrželi svůj závazek vykonávat práci v provincii po dobu alespoň pěti let po dokončení odborné přípravy.

67. Hned na úvod bych chtěl nicméně vyjádřit pochybnost o tom, zda je na místě dotčenou podmínku skutečně vykládat jako omezení volného pohybu.

68. Obdobně jako vyjádření Soudního dvora, která je třeba vždy číst v jejich kontextu, nelze na dotčenou podmínku nahlížet izolovaně. Je třeba ji zkoumat v širším rámci napadeného aktu. Z tohoto úhlu pohledu tvoří dotčená podmínka součást širšího opatření, a je tak nedílně spojena s vytvořením dalších studijních míst pro odbornou lékařskou přípravu mimo území provincie. Taková místa, která by nebyla dostupná bez financování ze strany provincie, jsou nabízena příjemcům stipendií s dotčenou podmínkou. Napadený akt tedy tím, že nabízí lékařům možnost získat odbornou kvalifikaci (v jiném

16 – Mezi mnohými jinými viz rozsudky ze dne 15. prosince 1995, Bosman, C-415/93, EU:C:1995:463, body 94 až 96 a citovaná judikatura; ze dne 27. ledna 2000, Graf, C-190/98, EU:C:2000:49, body 21 a 22; a ze dne 16. března 2010, Olympique Lyonnais, C-325/08, EU:C:2010:143, body 33 a 34 a citovaná judikatura.

členském státě), tvoří předpoklad – a nikoli omezení – volného pohybu odborných lékařů¹⁷. V uvedeném kontextu dotčená podmínka jednoduše představuje (budoucí a nejisté¹⁸) protiplnění za určitou možnost nabízenou provincií s tím, že provincie nemůže získat žádný prospěch z práce uchazečů během jejich odborné přípravy.

69. Ačkoli jde z analytického a teoretického hlediska o podstatný problém, není otázka, zda dotčená podmínka představuje omezení volného pohybu, striktně řečeno, zásadní pro rozhodnutí v projednávané věci. To, jak je uvedeno výše, dokládá skutečnost, že předkládající soud ani zúčastněné strany, které předložily svá vyjádření, uvedenou otázku nenastolily. S přihlédnutím k výše uvedenému není projednávaná věc vhodná pro teoretičtější diskusi ohledně normativních základů pojmu „omezení“, a konkrétně nejvhodnějšího přístupu k určení omezení v různých oblastech práva volného pohybu¹⁹.

70. Nyní, když bylo vyjasněno výše uvedené, tak i za předpokladu, že dotčená podmínka představuje omezení volného pohybu, neznamená tato skutečnost bez dalšího, že unijní pravidla volného pohybu brání uložení takové podmínky. Na základě dobře známého postulátu mohou být omezující opatření, která se použijí bez diskriminace na základě státní příslušnosti, odůvodněna naléhavými důvody obecného zájmu pod podmínkou, že jsou způsobilá zaručit uskutečnění cíle, který sledují, a nepřekračují meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné²⁰.

71. Vzhledem k tomu, že ze spisu nijak nevyplývá, že by dotčená podmínka byla používána diskriminačním způsobem, budu se rovnou zabývat jejím možným odůvodněním a proporcionalitou.

2. Odůvodnění

72. Provincie uvádí, že dotčená podmínka chrání a podporuje veřejné zdraví. Konkrétněji, má zajistit, aby místní obyvatelstvo mělo zajištěno kvalitní a stabilní odbornou lékařskou péči, jež bude dostupná pro všechny. Současně má dotčená podmínka zamezit vážnému ohrožení finanční stability systému sociálního zabezpečení. Kromě toho provincie tvrdí, že je dotčená podmínka nezbytná k zajištění dostupnosti odborné péče v obou úředních jazycích této dvojazyčné provincie.

73. Členským státům přísluší široký prostor pro uvážení v oblasti veřejného zdraví a poskytování zdravotnických služeb. Členské státy mohou tedy zásadně, a za účelem zachování určité míry správné autonomie, omezit volný pohyb z důvodů veřejného zdraví²¹.

74. Soudní dvůr tak již například rozhodl, že cíl spočívající v zachování vyvážených lékařských a nemocničních služeb dostupných pro všechny může spadat do oblasti působnosti odchylek na základě veřejného zdraví, pokud přispívá k dosažení vysoké úrovně ochrany veřejného zdraví²². Soudní dvůr rovněž uznal, že členský stát může za účelem dosažení vysoké úrovně ochrany veřejného zdraví

17 – Ačkoli přímá paralela by nebyla namístě, poukazují na to, že Soudní dvůr za určitých okolností považoval omezující účinky, které vyvolává napadený vnitrostátní akt s ohledem na volný pohyb osob, za příliš vzdálené, nejisté či bezvýznamné, aby mohly představovat omezení volného pohybu ve smyslu relevantních ustanovení Smluv. Například viz rozsudek ze dne 27. ledna 2000, Graf, C-190/98, EU:C:2000:49, bod 25. Rovněž viz rozsudky ze dne 7. března 1990, Krantz, C-69/88, EU:C:1990:97, bod 11, a ze dne 23. října 2007, Morgan a Bucher, spojené věci C-11/06 a C-12/06, EU:C:2007:626, bod 32.

18 – Viz bod 88 tohoto stanoviska.

19 – K neodmyslitelné nesoudržnosti různých přístupů k možným omezením v judikatuře Soudního dvora, viz Azoulai, L., „La formule de l'entrave“ in Azoulai, L., (ed.), *L'entrave dans le droit du marché intérieur*, Bruylant, Brusel, 2011, s. 1–21.

20 – Mezi mnoha jinými viz rozsudky ze dne 30. listopadu 1995, Gebhard, C-55/94, EU:C:1995:411, bod 37; ze dne 10. března 2009, Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, bod 44; ze dne 19. května 2009, Apothekerkammer des Saarlandes a další, spojené věci C-171/07 a C-172/07, EU:C:2009:316, bod 25, a ze dne 1. června 2010, Blanco Pérez a Chao Gómez, spojené věci C-570/07 a C-571/07, EU:C:2010:300, bod 61.

21 – Rozsudek ze dne 28. dubna 1998, Kohll, C-158/96, EU:C:1998:171, bod 45. Rovněž, mimo jiné, viz rozsudky ze dne 16. května 2006, Watts, C-372/04, EU:C:2006:325, bod 104; ze dne 10. března 2009, Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, bod 46; a ze dne 19. května 2009, Apothekerkammer des Saarlandes a další, spojené věci C-171/07 a C-172/07, EU:C:2009:316, bod 27.

22 – Rozsudek ze dne 28. dubna 1998, Kohll, C-158/96, EU:C:1998:171, bod 50.

plánovat organizaci svého zdravotnictví. Uvedená politika musí sledovat dva cíle. Na jedné straně musí takové plánování zajistit „na území daného členského státu dostatečnou a stálou dostupnost vyvážené škály kvalitní péče“. Na druhé straně pak musí členské státy zajistit „kontrolu výdajů a zabránit, nakolik je to možné, jakémukoliv plýtvání finančními, technickými a lidskými zdroji“²³.

75. Provincie v projednávané věci argumentuje tím, že dotčená podmínka je nejvhodnějším opatřením k zajištění dostupnosti odborné lékařské péče v provincii jak v němčině, tak v italštině, a zároveň nepřekračuje meze toho, co je k dosažení tohoto cíle nezbytné.

76. Vystává tak otázka, zda je uvedené tvrzení pravdivé.

3. *Proporcionalita*

77. Ačkoli přísluší v konečném důsledku předkládajícímu soudu, aby přezkoumal proporcionalitu dotčené podmínky, uvedu přesto následující poznámky ohledně aspektů, jež by měl uvedený soud při daném posouzení vzít v úvahu.

78. Mám za to, že dotčená podmínka přiměřeným způsobem vyvažuje narušení práv volného pohybu, jež vyplývají z napadeného aktu, se společenskou potřebou zachovávat vyvážený a fungující zdravotnický systém.

79. V tomto ohledu bych na úvod uvedl, že přezkoumání proporcionality (koncipované tak, že zahrnuje posouzení vhodnosti a proporcionality *sensu stricto*) musí vycházet z obecného posouzení okolností, za nichž byla přijata a provedena taková omezující právní úprava, jaká je dotčena v původním řízení.

80. Soudní dvůr opakovaně uvedl, že členské státy musí mít prostor pro uvážení v oblasti veřejného zdraví. Je tomu tak v zásadě proto, že je na členském státu, aby rozhodl o úrovni, na které zamýšlí zajistit ochranu veřejného zdraví, a způsobu, jímž má být této úrovni dosaženo²⁴.

81. S přihlédnutím k výše uvedenému je třeba uvést následující poznámky, pokud jde o posouzení různých aspektů proporcionality.

82. Zprvém mám za to, že dotčený akt je vhodný k dosažení cíle spočívajícího v ochraně a podpoře veřejného zdraví.

83. Provincie na jedné straně financovala na univerzitě v Innsbrucku vytvoření dalších studijních míst pro odbornou lékařskou přípravu. Uvedená místa byla vyhrazena pro lékaře, jimž provincie poskytla stipendium. Na straně druhé dotčená podmínka nepochybně motivuje odborné lékaře, kteří takové stipendium využili, aby tam pracovali. V tomto ohledu se mi zdá nepochybné, že dotčená podmínka jako součást napadeného aktu přispívá k zajištění dostatečného počtu odborných lékařů v provincii.

84. Z druhého souhlasím s tvrzeními Komise a provincie, pokud jde o nutnost a opodstatněnost napadeného aktu.

85. Povinnost, která je omezena na 5 let placené práce v provincii v období 10 let po skončení odborné přípravy, se zdá být opodstatněná.

23 – Mezi mnoha jinými viz rozsudek ze dne 5. října 2010, Komise v. Francie, C-512/08, EU:C:2010:579, bod 33.

24 – Například viz rozsudky ze dne 11. září 2008, Komise v. Německo, C-141/07, EU:C:2008:492, bod 51 a citovaná judikatura, a ze dne 10. března 2009, Hartlauer, C-169/07, EU:C:2009:141, bod 30.

86. Je totiž třeba mít na paměti, že i když provincie zajišťuje vyplácení odměny dotčeným lékařům během jejich odborné přípravy, nemůže sama mít prospěch z jejich práce po dobu takové přípravy.

87. Kromě toho nelze přehlížet, že uvedená povinnost je hned dvojím způsobem omezená v čase. Na jedné straně je lékař povinen pracovat v provincii po dobu alespoň pěti let. Na straně druhé se daná povinnost týká prvních 10 let po skončení programu odborné přípravy, a dotýká se tedy převážně lékařů na začátku jejich profesní dráhy.

88. Povinnost pracovat v provincii je dále zmírněna tím, že v provincii musí být volné pracovní místo a takové místo musí být danému lékaři v relevantní okamžik nabídnuto. Tím je patrně dostatečně zajištěno, aby dotčená podmínka byla uplatňována jen tehdy, vznikne-li poptávka po odborných lékařích: ze spisu a vysvětlení poskytnutých provincií na jednání vyplývá, že provincie žádá na základě dotčené podmínky lékaře o výkon povolání na svém území jen do té míry, v jaké existuje skutečná poptávka po výkonu jejich povolání v určité oblasti odborného lékařství.

89. Provincie proto na základě napadeného aktu vytvořila určitou zásobu lékařů, kteří mohou být v případě potřeby vyzváni k výkonu povolání. Nejsou-li žádná místa volná, může lékař pokračovat ve své profesní dráze bez omezení.

90. Zatřetí, pokud jde o existenci alternativních, méně rušivých opatření, dozajista platí, že kvalifikovaný personál by bylo možné motivovat k výkonu povolání v provincii i finančně. Nelze však vyloučit, že by takové opatření mohlo mít závažný dopad na veřejný rozpočet. V tomto ohledu postačí uvést, že Soudní dvůr neoslyšel ve své judikatuře ani argumenty týkající se nutnosti zajistit kontrolu výdajů při poskytování veřejné zdravotní péče²⁵.

91. V tomto ohledu nelze zapomínat, že v provincii platí zvláštní jazykový režim. Nutnost zajistit dostupnost kvalitní zdravotní péče v obou jazycích patrně znesnadňuje hledání kvalifikovaných odborných lékařů. S přihlédnutím k výše uvedenému je obtížné si představit alternativy k napadenému pravidlu, které by provincii umožnily – rovnocenným způsobem – získat dostatečný počet odborných lékařů, kteří by byli schopni vykonávat dané povolání v němčině i italštině.

92. Závěrem konečně poukazuji na to, že z hlediska dosažení cíle napadeného aktu, tedy zajištění dostupnosti odborné zdravotní péče v provincii v obou úředních jazycích, dává smysl, aby vytváření dalších studijních míst pro odbornou přípravu příjemců stipendií z provincie v Rakousku bylo doprovázeno mechanismem, který zajistí dodržení podmínek příslušné dohody. Jinak by bylo nesmyslné, aby provincie „získávala“ místa pro odbornou přípravu na univerzitě v Innsbrucku.

93. V tomto ohledu vycházejí pochybnosti ohledně slučitelnosti dotčené podmínky s unijním právem vyjádřené předkládajícím soudem patrně, přinejmenším zčásti, ze skutečnosti, že celková částka, již má S. Federspiel nahradit, převyšuje částku stipendia, které jí bylo poskytnuto na odbornou přípravu. V případě nedodržení závazku pracovat v provincii je příjemce stipendia povinen nejen vrátit 70 % obdržené částky, ale rovněž uhradit úrok v zákonné výši ode dne zaplacení každé jednotlivé splátky. Dotčený lékař tak může být povinen, jako je tomu v případě S. Federspiel, uhradit částku, jež nominálně podstatným způsobem převyšuje původně poskytnutou částku.

25 – Mimo jiné viz rozsudky ze dne 13. května 2003, Müller-Fauré a van Riet, C-385/99, EU:C:2003:270, bod 80; ze dne 16. května 2006, Watts, C-372/04, EU:C:2006:325, bod 109; a ze dne 19. května 2009, Apothekerkammer des Saarlandes a další, spojené věci C-171/07 a C-172/07, EU:C:2009:316, bod 33.

94. V tomto ohledu postačí uvést, že v případě nedodržení závazku pracovat v provincii je lékař povinen pouze vrátit 70 % částky stipendia. Z tohoto pohledu dotčený lékař ve skutečnosti obdrží 30 % z částky stipendia bez jakéhokoli protiplnění. Lékař navíc získá odbornou lékařskou kvalifikaci, která mu patrně usnadní vykonávat právo volného pohybu. Na druhé straně je třeba zdůraznit, že neexistuje žádný náznak toho, že by účtovaný úrok byl nepřiměřený. Požadavek na uhrazení úroku (v zákonné výši) vychází jednoduše z prodlení s platbou, a je tedy logickým důsledkem nesplnění (smluvní) povinnosti vykonávat práci v provincii nebo případně vrátit včas příslušnou část stipendia.

95. Na druhou předběžnou otázku je tedy třeba odpovědět v tom smyslu, že články 45 a 49 SFEU nebrání ustanovení vnitrostátního práva, jako je ustanovení použitelné v původním řízení, které podmiňuje vyplacení odměny určené lékařům během jejich odborné přípravy povinností pracovat po dobu alespoň 5 let ve veřejném zdravotnickém zařízení v provincii, a to v období 10 let ode dne dokončení odborné přípravy, a které v případě nedodržení uvedeného závazku v celém rozsahu výslovně umožňuje provincii, tedy subjektu, který financuje uvedenou odměnu, dosáhnout vrácení částky do výše 70 % poskytnutého příspěvku spolu s úrokem v zákonné výši.

V. Závěry

96. S ohledem na uvedené argumenty navrhuji Soudnímu dvoru, aby na otázky položené Tribunale di Bolzano/Landesgericht Bozen (okresní soud ve městě Bolzano, Itálie) odpověděl takto:

Směrnice Rady 75/363/EHS ze dne 16. června 1975 o koordinaci právních a správních předpisů týkajících se činnosti lékařů, ve znění směrnice Rady 82/76/EHS ze dne 26. ledna 1982, kterou se mění směrnice 75/362/EHS o vzájemném uznávání diplomů, osvědčení a jiných dokladů o dosažené kvalifikaci v oboru lékařství, která zahrnuje opatření určená k usnadnění účinného výkonu práva usazování a volného pohybu služeb, jakož i směrnice 75/363, nebrání za takových okolností, jaké jsou dotčeny ve věci projednávané předkládajícím soudem, ustanovení vnitrostátního práva, které podmiňuje výplatu odměny lékařům, kteří podstupují odbornou přípravu, povinností pracovat po dobu alespoň 5 let ve veřejném zdravotnickém zařízení v provincii, a to v období 10 let po dokončení odborné přípravy, a které v případě nedodržení uvedeného závazku v celém rozsahu výslovně umožňuje provincii, tedy subjektu, který financuje uvedenou odměnu, dosáhnout vrácení částky do výše 70 % poskytnutého příspěvku spolu s úrokem v zákonné výši.

Články 45 a 49 SFEU nebrání ustanovení vnitrostátního práva, jako je ustanovení použitelné v původním řízení, které podmiňuje vyplacení odměny určené lékařům během jejich odborné přípravy povinností poskytovat alespoň 5 let služby ve veřejném zdravotnickém zařízení v provincii, a to v období 10 let po dokončení odborné přípravy, a které v případě nedodržení uvedeného závazku v celém rozsahu výslovně umožňuje provincii, tedy subjektu, který financuje uvedenou odměnu, dosáhnout vrácení částky do výše 70 % poskytnutého příspěvku spolu s úrokem v zákonné výši.